

Metodyka opracowywania szeregów czasowych w nowym układzie sprawozdawczym

W poniższym materiale przedstawiona została metodyka wyliczenia szeregów czasowych kategorii monetarnych zmienionych począwszy od danych na koniec marca 2002 r. dla okresów wcześniejszych. Szeregi czasowe obejmują dane od grudnia 1996 r. do lutego 2002 r. Materiał prezentuje różnice w ujęciu poszczególnych komponentów.

A. PODAŻ PIENIĄDZA (M3)

I. Pieniądz gotówkowy w obiegu (poza kasami banków) - kategoria bez zmian w stosunku do dotychczasowej sprawozdawczości.

II. Depozyty i inne zobowiązania

II.1. Depozyty i inne zobowiązania bieżące i terminowe (złotowe i walutowe) gospodarstw domowych obejmują zobowiązania wobec dotychczasowych podsektorów:

- osób prywatnych,
- rolników indywidualnych,
- część przedsiębiorców indywidualnych.

Szacunek udziału przedsiębiorców indywidualnych, zaliczonych do sektora gospodarstw domowych, przyjęto w oparciu o analizę pierwszych danych bilansowych banków w nowym układzie sprawozdawczym. Szacunek ten zostanie zweryfikowany po zakończeniu przez banki procesu wprowadzania zmian w klasyfikacji sektorowej podmiotów

II.1.1. Depozyty i inne zobowiązania bieżące gospodarstw domowych - w stosunku do dotychczasowej sprawozdawczości kategoria ta różni się o depozyty jednodniowe typu overnight.

Depozyty jednodniowe typu overnight (24-godzinne, tj. takie, które zostaną zlikwidowane do końca następnego dnia roboczego po dniu złożenia depozytu), kwalifikowane dotychczas do depozytów terminowych, zostają zaliczone do depozytów bieżących. Szacunek dokonany na podstawie danych przekazanych przez kilka największych banków komercyjnych. Depozyty typu „tomnext” czy „spotnext” zaliczane są, tak jak dotychczas, do depozytów terminowych.

II.1.2. Do depozytów i innych zobowiązań terminowych gospodarstw domowych zaliczone zostały:

- depozyty z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie,
- część kwoty zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych,

Wielkość zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych została rozszacowana na poszczególne podsektory oraz terminy w oparciu o współczynniki wyliczone na podstawie pierwszych danych bilansowych banków w nowym układzie sprawozdawczym.

- depozyty zablokowane osób prywatnych, rolników indywidualnych i przedsiębiorców indywidualnych (część).

W dotychczasowej sprawozdawczości nie są dostępne dane o strukturze terminowej depozytów zablokowanych. W wyniku konsultacji z EBC uzyskano informację, że depozyty, dla których nie można określić terminu i potencjalnie mogą być wycofane w każdej chwili powinny być zaliczane do depozytów z terminem do 2 lat. Dodatkowo w bankach uzyskano informację, że okres przechowywania zdecydowanej większości tych depozytów jest krótszy niż 2 lata. Podjęto zatem decyzję o kwalifikowaniu, w stosownych podsektorach, całej pozycji „Depozyty zablokowane” do depozytów terminowych z terminem pierwotnym do 2 lat. Począwszy od sprawozdawczości za marzec 2002 r., banki - w przypadku, gdy możliwe jest określenie

terminu depozytu zablokowanego - będą klasyfikować je do odpowiedniej kategorii terminowej. Pozostałe depozyty zablokowane zaliczane będą do depozytów z terminem do 2 lat.

II.2. Depozyty i inne zobowiązania bieżące i terminowe (złotowe i walutowe) niemonetarnych instytucji finansowych obejmują depozyty dotychczasowych podsektorów:

- instytucji ubezpieczeniowych,
- funduszy inwestycyjnych i powierniczych,
- pozostałych jednostek finansowych.

II.2.1. Depozyty i inne zobowiązania bieżące niemonetarnych instytucji finansowych - patrz pkt. II.1.1.

II.2.2.. Do depozytów i innych zobowiązań terminowych niemonetarnych instytucji finansowych zaliczone zostały:

- depozyty z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie,
- pożyczki otrzymane od instytucji ubezpieczeniowych,

Wielkość pożyczek otrzymanych z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie oszacowana w oparciu o współczynniki – patrz. pkt. II.1.2.

- depozyty zablokowane instytucji ubezpieczeniowych, funduszy inwestycyjnych i powierniczych oraz pozostałych jednostek finansowych,

Patrz: uwaga pkt. II.1.2.

II.3. Depozyty i inne zobowiązania bieżące i terminowe (złotowe i walutowe) przedsiębiorstw obejmują depozyty dotychczasowych podsektorów:

- przedsiębiorstw i spółek państwowych,
- przedsiębiorstw i spółek prywatnych,
- część przedsiębiorców indywidualnych.

Patrz pkt. II.1.

II.3.1. Depozyty i inne zobowiązania bieżące przedsiębiorstw - patrz pkt. II.1.1.

II.3.2.. Do depozytów i innych zobowiązań terminowych przedsiębiorstw zaliczone zostały:

- depozyty z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie,
- część kwoty zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych,

Szacunek - patrz pkt. II 1.2.

- depozyty zablokowane przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz przedsiębiorców indywidualnych.

Patrz: uwaga pkt. II.1.2.

II.4. Depozyty i inne zobowiązania bieżące i terminowe (złotowe i walutowe) instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych obejmują depozyty dotychczasowego podsektora:

- pozostałych instytucji niefinansowych.

II.4.1. Depozyty i inne zobowiązania bieżące instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych - patrz pkt. II.1.2.

II.4.2.. Do depozytów i innych zobowiązań terminowych instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych zaliczone zostały:

- depozyty z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie,
- wszystkie, z uwagi na niemożność dokonania szczegółowego podziału terminowego, pozostałe zobowiązania terminowe wobec funduszy i fundacji,

Przyjęto założenie, że depozyty te mają charakter krótkoterminowy i zostały zaliczone w całości do depozytów z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie.

- depozyty zablokowane pozostałych instytucji niefinansowych.

Patrz: uwaga pkt. II.1.2.

II.5. Depozyty i inne zobowiązania bieżące i terminowe (złotowe i walutowe) instytucji samorządowych obejmują depozyty dotychczasowych podsektorów:

- budżetów terenowych,
- funduszy celowych budżetów terenowych.

II.5.1. Depozyty i inne zobowiązania bieżące instytucji samorządowych - patrz pkt. II.1.2.

II.5.2.. Do depozytów i innych zobowiązań terminowych instytucji samorządowych zaliczone zostały:

- depozyty z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie,

Z uwagi na niewystarczającą szczegółowość danych dotyczących struktury terminowej depozytów tych podsektorów, przyjęto założenie, że wszystkie depozyty mają charakter krótkoterminowy i zostały w całości zaliczone do tej kategorii.

- depozyty zablokowane budżetów terenowych i funduszy celowych budżetów terenowych.

Patrz: uwaga pkt. II.1.2.

II.6. Depozyty i inne zobowiązania bieżące i terminowe (złotowe i walutowe) funduszy ubezpieczeń społecznych:

Dane o wysokości depozytów w bankach komercyjnych za okres styczeń 1999 - grudzień 2001 r. zostały przekazane przez ZUS i kasy chorych. ZUS nie posiada zbiorczych danych za okresy wcześniejsze, dlatego też dane te nie zostały ujęte w szeregu. Depozyty bieżące rozszacowano przez obliczenie średniego stanu tych depozytów za okres I 1999 - XII 2001 i przyjęto tę wartość jako stałą dla poprzednich okresów. Przekazane przez ZUS dane dotyczące depozytów terminowych za okres 1999 - 2001 nie pozwoliły na przeprowadzenie wiarygodnej analizy trendu (wartości były bliskie zeru), w związku z tym przyjęto, że depozyty te są zerowe. Zgodnie z informacją uzyskaną w KRUS, obowiązujące unormowania prawne nie pozwalają na tworzenie przez Kasę lokat ze środków funduszu emerytalno-rentowego oraz funduszu prewencji i rehabilitacji. Środki tych dwóch funduszy gromadzone są na rachunkach bieżących NBP (wykorzystano stosowne dane za okres I 1999 - II 2002 z ksiąg NBP), a fundusz rezerwowy zdeponowany jest w BGŻ (dane otrzymane z BGŻ za okres I 1999 - II 2002).

III. Pozostałe składniki M3 obejmują:

- operacje z przyrzeczeniem odkupu z sektorami: niebankowym finansowym, niefinansowym i budżetowym,

Z uwagi na brak podziału podsektorowego przyjęto, że wszystkie operacje z przyrzeczeniem odkupu z sektorem budżetowym prowadzone są z budżetami terenowymi.

- papiery wartościowe ogółem,

Z uwagi na brak podziału terminowego danych o emisji niemożność dokonania podziału terminowego, do pozycji tej zaliczono wszystkie papiery wartościowe emitowane przez monetarne instytucje finansowe i sprzedane sektorowi: niebankowemu finansowemu, niefinansowemu i budżetowemu (przyjęte zostało

założenie, że wszystkie papiery sprzedane sektorowi budżetowemu zakupione zostały przez budżety terenowe).

B.I. Należności

1. Należności (złotowe i walutowe) od gospodarstw domowych obejmują kredyty i pożyczki, skupione wierzytelności, zrealizowane gwarancje i poręczenia oraz odsetki zapadłe od dotychczasowych podsektorów:

- osób prywatnych,
- rolników indywidualnych,
- część przedsiębiorców indywidualnych.

Szacunek - patrz depozyty gospodarstw domowych.

2. Należności (złotowe i walutowe) od niemonetarnych instytucji finansowych obejmują kredyty i pożyczki, skupione wierzytelności, zrealizowane gwarancje i poręczenia, odsetki zapadłe, należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz należności z tytułu dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki finansowe od dotychczasowych podsektorów:

- instytucji ubezpieczeniowych,
- funduszy inwestycyjnych i powierniczych,
- pozostałych jednostek finansowych.

3. Należności (złotowe i walutowe) od przedsiębiorstw obejmują kredyty i pożyczki, skupione wierzytelności, zrealizowane gwarancje i poręczenia, odsetki zapadłe, należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz należności z tytułu dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki niefinansowe od dotychczasowych podsektorów:

- przedsiębiorstw i spółek państwowych,
- przedsiębiorstw i spółek prywatnych,
- część przedsiębiorców indywidualnych.

Szacunek -- patrz depozyty gospodarstw domowych.

4. Należności (złotowe i walutowe) od instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych obejmują kredyty i pożyczki, skupione wierzytelności, zrealizowane gwarancje i poręczenia, odsetki zapadłe oraz należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu od dotychczasowego podsektora:

- pozostałych instytucji niefinansowych.

5. Należności (złotowe i walutowe) od instytucji samorządowych obejmują kredyty i pożyczki, skupione wierzytelności, zrealizowane gwarancje i poręczenia, odsetki zapadłe, należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu oraz należności z tytułu dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez budżety terenowe od dotychczasowych podsektorów:

- budżetów terenowych,
- funduszy celowych budżetów terenowych.

Z uwagi na brak podziału podsektorowego przyjęto, że wszystkie operacje z przyrzeczeniem odkupu z sektorem budżetowym prowadzone są z budżetami terenowymi.

6. Należności (złotowe i walutowe) od funduszy ubezpieczeń społecznych

Dane o wysokości kredytów zaciągniętych w bankach komercyjnych za okres styczeń 1999 - grudzień 2001 r. zostały przekazane przez ZUS. ZUS nie posiada zbiorczych danych za okresy wcześniejsze, dlatego też dane te nie zostały ujęte w szeregu. Nie istnieje możliwość oszacowania szeregów wstecz z uwagi na niejednorodność przekazanego szeregu. Zgodnie z uzyskanymi informacjami KRUS i kasy chorych nie zaciągają kredytów.

B. II. Zadłużenie netto (złotowe i walutowe) instytucji rządowych szczebla centralnego obejmuje:

- zadłużenie netto budżetu państwa pomniejszone o depozyty kas chorych,
- zadłużenie netto funduszy celowych budżetu państwa pomniejszone o zadłużenie netto ZUS oraz depozyty KRUS.